# Utbildningsutskottets betänkande

# 1982/83:3

## om vård i livets slutskede, m. m. (skr. 1982/83:31 bil. B)

### Skrivelsen

Regeringen har i skrivelse 1982/83:31, bilaga B (utbildningsdepartementet), berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som anförts om vård i livets slutskede, m. m. såvitt avser utbildningsdepartementets verksamhetsområde.

### Utskottet

I regeringens skrivelse 1982/83:31 redovisas de åtgärder som regeringen vidtagit med anledning av betänkanden och rapporter från utredningen (S 1974:09) om vissa frågor beträffande sjukvård i livets slutskede. I skrivelsens bilaga A bereds riksdagen tillfälle att ta del av vad dåvarande chefen för socialdepartementet anfört om vård i livets slutskede. Denna del av skrivelsen har remitterats till socialutskottet och behandlas i betänkandet SoU 1982/83:7. Departementschefen ställer sig bakom de normer och målsättningar för vård av döende som utredningen formulerat och som finns intagna som bilaga 5 i skrivelsen (s. 75–77). Normerna ger vissa konkreta förslag till förändringar i det praktiska sjukvårdsarbetet. Tanken med normerna är att de skall ange en inriktning och ett synsätt att sträva mot och att de i tillämpliga delar skall gälla för all omvårdnad oavsett var den ges, i hemmet, på sjukhus eller vid någon annan vårdinrättning. Utredningen har påpekat att förverkligandet av dessa mål kommer att kräva tid, attitydförändringar och utbildning.

Frågor om en förbättrad medborgarkunskap om livets slutskede samt en förbättrad utbildning och forskning i dessa frågor behandlas i skrivelsens bilaga B, vilken remitterats till utbildningsutskottet.

Det framhålls i skrivelsen som angeläget att frågor som hänger samman med döende och död också tas upp i förskolan. I det nu pågående arbetet inom socialstyrelsen med ett nytt pedagogiskt program för förskolan ingår också utarbetandet av en särskild skrift om etiska frågor, i vilken frågor om döende och död kommer att ingå. Med den nya läroplanen (Lgr 80) finns det, enligt vad som anförs i skrivelsen, goda möjligheter att inom grundskolan ge undervisning i frågor om livets slutskede. Av skrivelsen framgår också att skolöverstyrelsen (SÖ) överväger att utarbeta kommentarmaterial till Lgr 80.

Såväl föreskrifter om förskolans innehåll som skolans läroplaner måste vara vägledande vid den närmare utformningen av innehållet i utbildningen

av barnomsorgspersonal och lärare. Utskottet utgår från att dessa personalkategorier i sin grundutbildning får den undervisning som krävs för att de skall vara förberedda på att i förskola och skola ta upp frågor om död och döende.

I regeringens skrivelse behandlas särskilt vårdpersonalens utbildning för omvårdnad av döende m.m. Föredragande statsrådet redovisar exempel på vårdutbildningar inom gymnasieskolan där undervisningsmoment i omvårdnad av döende numera ingår. Det är enligt statsrådets mening mycket väsentligt att den utveckling av kursplanerna för gymnasieskolans vårdutbildningar som pågår i dessa frågor fortsätter.

Riksdagen beslöt år 1979 om övergripande mål för högskolans sektor för utbildning för vårdyrken (prop. 1978/79:197, UbU 1979/80:7, rksr 1979/80:100). Enligt dessa mål skall vårdyrkesutbildningarna inom högskolan anordnas så att de studerande bl. a. får beredskap att möta människor också i svåra situationer. Det finns enligt föredragande statsrådet anledning att utgå från att de som, enligt den decentraliserade ordning som gäller inom högskolan, ansvarar för utbildningen också genomför den önskade utbildningen i omvårdnad av döende.

Föredragande statsrådet anser det angeläget att forskning rörande döendet och omvårdnaden av döende utvecklas. Denna forskning bör växa fram i ett naturligt samspel med annan vårdforskning. Statsrådet erinrar om att riksdagen våren 1982 beslöt att forskning om omvårdnad skall föras till den grupp av forskningsområden som prioriteras högst (prop. 1981/82:106, UbU 1981/82:37, rskr 1981/82:397).

Utskottet, som inte funnit anledning till någon erinran mot vad som anmäls i bilaga B till regeringens skrivelse 1982/83:31, föreslår att riksdagen lägger denna anmälan till handlingarna.

Utskottet hemställer

att riksdagen lägger till handlingarna anmälan i bilaga B till skrivelse 1982/83:31.

Stockholm den 23 november 1982

På utbildningsutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

*Närvarande vid ärendets slutbehandling:* Georg Andersson (s), Kerstin Göthberg (c), Per Unckel (m), Lars Gustafsson (s), Rune Rydén (m), Helge Hagberg (s), Lennart Bladh (s), Iris Mårtensson (s), Lars Svensson (s), Björn Samuelsson (vpk), Göran Persson (s), Gunnar Hökmark (m), Larz Johansson (c) och Kenth Skårvik (fp).

GOTAB 73039 Stockholm 1982